

Sprog har i dette Øjeblik fundet et bestemt Udtryk for denne Tanke, der allerede har vundet saa mange Tilhængere. Redaktør Vilhelm Lassen har f. Eks. brugt Udtrykket „offentligt Fæste“, og det ærede Medlem for Sorø har i sin Tid brugt Udtrykket „Statsfæste“. Nu skal jeg villig indrømme, at jeg ikke sværmer meget for disse Udtryk: offentligt Fæste, Statsfæste og Fæste i det hele taget. Der klæber ved dette Ord noget, der gør, at det ikke er meget tiltalende. Det vilde forekomme mig ønskeligere, om man kunde finde en ny Udtryksform for denne ny Samfundsform, som det i Virkeligheden er. Det Fæste, der foreslaas fra vor Side, er i Virkeligheden af en ganske anden Art, en ganske anden Karakter end det private Fæste, hvormed der har været Tale her i Landet i gamle Dage, som Bønderne søgte at komme bort fra, og som de ogsaa mere og mere ere komne bort fra. De Udtryk, vi have brugt, kunne skabe en vis Uklarhed, men det er jo noget, der meget let under Udvalgsbehandlingen vil kunne rettes. Man vil der kunne enes om, hvilket Udtryk man, hvis Sagen kommer frem og bliver til gyldig Lov, endelig skal enes om, om det skal være Fæste, Statseje, eller hvilket Udtryk man nu kan enes om. Der kan ogsaa være andre Mangler ved Forslaget, det indrømmer jeg fuldt ud. Men det har, efter hvad jeg har hørt og læst, inden jeg kom ind i dette Ting, altid været Skik, at første Behandling drejede sig om de store Principper, i Udvalget tog man fat paa Detaillerne, og dem behandlede man saa ved anden Behandling. Man kan ikke forlange, at Forslag, der fremkomme ved privat Initiativ, ikke skulle have Detailler, som der kan rettes Kritik imod, og hvormed der kan være meget delte Meninger; det er noget, der er ganske naturligt. Det ærede Medlem mente dog, at der var saa store Syggheder, at efter Forslaget kunde de Landarbejdere, der vare saa heldige at faa disse Husmandsbrug, ligefrem handle med dem og tjene paa dem. Det tror jeg vanskelig kan lade sig gøre. Lovforslaget fastsætter en kontrolerende Myndighed, som Landarbejderne selv have stor Iodfyldelse paa, Amtskommissionen. Det er muligt, at det ikke er slaaet tilstrækkelig fast, men det kan med et Pennestrøg slaas fast, at denne Myndighed Amtskommissionen, af hvis tre Medlemmer Landarbejderne selv vælge to, ogsaa skal have Tilsyn og føre Kontrol med enhver saadan Ejendoms-handel, saaledes at Ejendommene ikke kunne gaa uden for Landarbejdernes Kreds.

Nætop med en saa demokratisk Amtskommission som den af os foreslaaede, af hvis Medlemmer Landarbejderne selv vælge Flertallet, vil det være ret nemt, hvis det anses for nødvendigt, at foretage saadanne Ændringer, at det let vil kunne hindres, at disse Ejendomme gaa over til Gaardmandssønner, et Tilfælde, hvorpaa der slet ikke er tænkt ved dette Forslags Forelæggelse. Jeg skal til Slutning kun sige dette, at det har tit nok fra alle Sider været udtalt, at den foreliggende Sag var en saa stor Sag, et saa vidtrækkende Spørgsmaal, der vilde kræve store Midler til sin Løsning, at jeg tror ikke, at det ærede Medlem fra Grenaa havde Ret i, at vi stillede saa store Krav til Statskassen, at der ikke var Spor af Udsigt til en Gennemførelse deraf. Og jeg skal slutte med at sige til den højt-ærede Landbrugsminister, at han, som jeg begyndte med at sige, har mindre Ret end nogen anden til at afvise en Realitetsforhandling, men trods hans meget overlegne Maade at tage denne Sag paa, skal jeg fremdeles paa egne og Forslagsstilleres Vegne erklære, at vi ere rede til en Forhandling, og skulde vort Forslag ikke føre til en Løsning, skulde det ikke indeholde det ny Princip, som man selv fra Venstremænds Side har talt om skulde bringe Sagen op, ere vi selvfølgelig villige til ligesom i Fjor at forhandle videre paa det Grundlag, hvormed Flertallet i Folketinget i Fjor samlede sig. Men det er det yderste, vi kunne gaa med til, det fastholde vi stadig, vi ville eventuelt stemme derfor, men der er jo ikke megen Udsigt til, at det kan gaa igennem. Det er det yderste, vi kunne gaa med til, men vi kunde ønske, at Sagen blev tagen op her i Tinget og i Udvalget paa en noget anden Basis, thi da tror jeg, der vilde aabne sig Mulighed for ved at slaa Fæste-, Brugs-, Ejendomsprincippet fast, at gøre Jordlodderne større, billigere, bedre og Vilkaarene lempeligere, saa vi kunde faa en retfærdigere og bedre Løsning af dette Spørgsmaal, end vi kunde faa, hvis vi fastholde Privatejendomsprincippet.

Zahle: Jeg vil blot sige et Par Ord om det store Spørgsmaal: Brug eller Fæste. I Modsætning til den nærmest foregaaende ærede Taler, har jeg intet som helst mod Fæsteforholdet. Tværtimod, hvis man gennem Fæste, offentligt Fæste eller Statsfæste, kunde naa at gennemføre en Lov, som gav bedre Vilkaar for Landarbejderne, end man kan naa gennem Ejendomsforholdet, skulde jeg ikke have noget derimod. Men